Danıştay 10. Daire E.2022/5415 K.2026/298 (02.02.2026)

Karar metni, resmî kaynakta yayımlanmış hâliyle aynen aktarılmıştır; taraf adları kaynakta anonimdir.

Danıştay 10. Daire Başkanlığı 2022/5415 E. , 2026/298 K.

"İçtihat Metni"

T.C.

D A N I Ş T A Y

ONUNCU DAİRE

Esas No : 2022/5415

Karar No : 2026/298

DAVACI : ...

VEKİLİ : Av. ...

DAVALILAR : 1- ... Bakanlığı / ANKARA

(... İdaresi Başkanlığı)

VEKİLİ : Av. ...

2- ... Valiliği / ...

VEKİLİ : Av. ...

DAVANIN_KONUSU : Davacı tarafından; yapmış olduğu uluslararası koruma başvurusu sonucunda hazırlanan mülakat raporunun bir örneğinin tarafına verilmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin Denizli Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünün ... tarih ve ... sayılı işlemi ile söz konusu işlemin dayanağı olduğundan bahisle İçişleri Bakanlığının 06/06/2022 tarihli ve 2022/1 sayılı 6458 Sayılı Kanunun Uluslararası Korumaya İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Genelgesi'nin "Kişisel Dosyaya Erişim" başlıklı 23. maddesinin, başvuru sahibinin kendisine veya yasal temsilcisine verilebilecek evrakın arasında mülakat raporunun sayılmaması suretiyle eksik düzenlenmesine ilişkin kısmı ile "hizmete özel gizlilik dereceli evrak dışında kalan" ibaresinin iptaline ve yürütmesinin durdurulmasına karar verilmesi istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI : Genelge'nin ilgili hükmünün, adil yargılanma hakkı, bilgi edinme hakkı ve savunma hakkına aykırı olduğu, 6458 sayılı Kanun'da olumsuz kararın tebliğinde, kararın maddi gerekçeleri ve hukuki dayanaklarının da belirtilmesi gerektiği kuralına yer verildiği, uluslararası koruma talebinin reddine ilişkin gerekçeler öğrenilemediğinden etkili itiraz hakkının elinden alındığı, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca kurumların avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunması gerektiği ileri sürülmektedir.

DAVALININ SAVUNMASI :

Davalı İçişleri Bakanlığı (Göç İdaresi Başkanlığı) tarafından; davacının uluslararası koruma başvurusu hakkında verilen kararın davacıya ve vekiline tebliğ edildiği, dilekçe ile talep etmeleri üzerine de Genelge'nin 23. maddesinde belirtildiği üzere mülakat formu da dahil olmak üzere davacının kişisel dosyasına erişim hakkı sağlandığı, davacı ve vekilinin talep ettikleri ve kendilerine teslim edilen davacının il göç idaresi müdürlüğünde tutulan dosyasında yer alan tüm belgeleri kullanarak, davacı hakkında tesis edilen işleme karşı idari itiraz ve idare mahkemesine başvuru yoluna başvurabildikleri, bu sebeple davacı vekilinin dava dilekçesinde adil yargılanma hakkının, bilgi edinme hakkının ve savunma hakkının ihlal edildiği iddialarında bulunmasının haksız olduğu, uluslararası koruma mülakatı gerçekleştirildikten sonra mülakatı gerçekleştiren göç uzmanı personelinin kanaat ve

değerlendirmelerini içeren mülakat raporunun hazırlanmasının, Başkanlıklarının merkez ve taşra teşkilatının karar verme mekanizmalarından birini oluşturduğu, hazırlanan mülakat raporunun, davacının dosyası kapsamında karar mercilerine sunulan, dosyanın bir anlamda özetini içeren ve verilen kararın gerekçesini açıklayan bir değerlendirme yazısı olduğu, ayrıca göç uzmanı personelin davacının dosyası hakkındaki menşe ülke bilgi ve değerlendirmelerini de içeren mülakat raporunun, davacının mahkemeler nezdinde dava açması halinde Başkanlıklarının merkez ve taşra teşkilatının savunmasının temelini oluşturan temel belge niteliğini de taşıdığı, bu sebeple davacı ya da vekilinin bilgi edinme amacıyla talep etmiş olduğu mülakat raporunu henüz ortada bir dava yokken özellikle talep etmesinin silahların eşitliği ilkesine de aykırılık teşkil ettiği, davacı ile gerçekleştirilen mülakat formunda, mülakat sırasında sorulan soruların ve davacının vermiş olduğu cevapların yer aldığı, ayrıca davacı hakkında varsa psikolog ya da sosyal hizmet uzmanının raporunun da talep edilmesi halinde davacıya ve vekiline verilecek belgeler arasında sayıldığı, Genelge'nin 4.5. maddesinde, mülakat sonunda, başvuru sahibine mülakat formunun kendisine okunmasını isteyip istemediğinin sorulacağı, mülakat formuna eklenmek üzere düzeltme veya açıklama yapıp ek bilgi sunabileceği bilgisinin verileceği, talep edilmesi halinde mülakat formunun başvuru sahibine okunacağı ve yapacağı düzeltme, açıklama ve sunacağı ek bilgilerin mülakat formuna işleneceği, mülakat formunun, mülakatta hazır bulunanlarca imzalanacağı ve talep edilmesi halinde bir örneğinin başvuru sahibine, yasal temsilcisine veya avukatına verilebileceğinin düzenlendiği, davacı mahkemeler nezdinde dava açtıktan sonra, Başkanlıkları merkez ve taşra teşkilatı birimlerince davacının dosyasının mahkemelere gönderildiği, davacının dosyasına ilişkin herhangi bir hususa dair cevap verme hakkının her zaman bulunduğu, davacının adil yargılanma hakkının ve bilgi edinme hakkının, davacı vekilinin ise savunma hakkının ihlal edilmediği savunulmaktadır.

Davalı Denizli Valiliği tarafından; İçişleri Bakanlığının 06/06/2022 tarihli ve 2022/1 sayılı 6458 Sayılı Kanunun Uluslararası Korumaya İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Genelgesi'nin "Kişisel Dosyaya Erişim" başlıklı 23. maddesi uyarınca hizmete özel evrak sınıfına girmesi nedeniyle mülakat raporunun davacı ve vekili ile paylaşılmadığı, davacı vekiline başvurusu üzerine dosya kapsamındaki belgelerin birer örneğinin verildiği, tesis edilen işlemin hukuka uygun olduğu savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HAKİMİ :...

DÜŞÜNCESİ : Davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SAVCISI :...

DÜŞÜNCESİ : Dava; davacının yapmış olduğu uluslararası koruma başvurusu sonucunda hazırlanan mülakat raporunun bir örneğinin tarafına verilmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin Denizli Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nün ...tarihli, ...sayılı işlemi ile söz konusu işlemin dayanağı olduğundan bahisle İçişleri Bakanlığı'nın 06/06/2022 tarihli ve 2022/1 sayılı 6458 Sayılı Kanunun Uluslararası Korumaya İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Genelgesi'nin "Kişisel Dosyaya Erişim" başlıklı 23. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun Genel Usuller hakkında düzenlemeler içeren İkinci Bölümün Mülakat başlıklı 75. maddesinde: "(1) Etkin ve adil karar verebilmek amacıyla, başvuru sahibiyle kayıt tarihinden itibaren otuz gün içinde bireysel mülakat yapılır. Mülakatın mahremiyeti dikkate alınarak, kişiye kendisini en iyi şekilde ifade etme imkânı tanınır. Ancak, aile üyelerinin de bulunmasının gerekli görüldüğü durumlarda, kişinin muvafakati alınarak mülakat aile üyeleriyle birlikte yapılabilir. Başvuru sahibinin talebi üzerine, avukatı gözlemci olarak mülakata katılabilir.

(2) Başvuru sahibi, yetkililerle iş birliği yapmak ve uluslararası koruma başvurusunu destekleyecek tüm bilgi ve belgeleri sunmakla yükümlüdür.

(3) Özel ihtiyaç sahipleriyle yapılacak mülakatlarda, bu kişilerin özel durumları göz önünde bulundurulur. Çocuğun mülakatında psikolog, çocuk gelişimci veya sosyal çalışmacı ya da ebeveyni veya yasal temsilcisi hazır bulunabilir.

(4) Mülakatın gerçekleştirilememesi hâlinde, yeni mülakat tarihi belirlenir ve ilgili kişiye tebliğ edilir. Mülakat tarihleri arasında en az on gün bulunur.

(5) Gerekli görüldüğünde başvuru sahibiyle ek mülakatlar yapılabilir.

(6) Mülakatlar sesli veya görsel olarak kayıt altına alınabilir. Bu durumda mülakat yapılan kişi bilgilendirilir. Her mülakatın sonunda tutanak düzenlenir, bir örneği mülakat yapılan kişiye verilir." kuralına yer verilmiştir.

6458 sayılı Kanun'un Haklar ve Yükümlülüklere ilişkin düzenlemelerin yer aldığı Üçüncü Bölümünün Gizlilik ilkesi ve kişisel dosyaya erişim 94. maddesinde: "1) Başvuru sahibinin ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişinin tüm bilgi ve belgelerinde gizlilik esastır.

(2) Ancak, başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişi ile yasal temsilcisi veya avukatı, başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibinin kişisel dosyasında yer alan belgeleri inceleyebilir, birer örneğini alabilir. Millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine ilişkin belgeler incelenemez ve verilemez." kurala bağlanmıştır.

Kanuni düzenlemeyle, başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibinin kişisel dosyasında yer alan belgeleri inceleyebilmesi ve birer örneğini alabilmesi esasının istisnası olarak, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine ilişkin belgeler gösterilmiştir.

17/03/2016 tarihli, 29656 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik, yabancıların Türkiye'ye girişleri, Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları ile Türkiye'den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla yürürlüğe konulmuştur.

Yönetmeliğin İkinci Bölümünde mülakat konusu özel olarak düzenlenmiştir. Gizlilik ilkesi çerçevesinde Mülakatın genel ilkeleri, Mülakata katılabilecek kişiler, Mülakata hazırlık, Mülakata odası, Mülakat öncesinde dikkat edilecek hususlar, Ek mülakat, Mülakat raporu başlıkları altındaki maddelerle ayrıntılı kurallar getirilmiştir.

Mülakat başlıklı 86. maddesinde; (1) uluslararası koruma başvuru sahibiyle, talebine ilişkin etkin ve adil karar verebilmek amacıyla, menşe ülke bilgisi gözetilerek, kayıt sırasındaki iddiaları, bu iddiaların inandırıcılığının tespiti ve ihtiyaç duyulacak diğer konular hakkında araştırma yapılarak mülakat gerçekleştirileceği, (2) mülakat sırasında başvuru sahibi ile mülakat görevlisi veya tercümanın herhangi bir sebeple iletişim kuramaması halinde, bu durum tutanakla tespit edilerek mülakat başka bir tarihte gerçekleştirilmek üzere erteleneceği, yapılması planlanan mülakat öncesinde, ilk mülakatta iletişim kurulamamasına neden olan hususların giderilmesi için gerekli tedbirler alınacağı, (3) mülakat sonunda mülakat formu başvuru sahibine okunacağı ve yapacağı düzeltme, açıklama ve sunacağı ek bilgiler mülakat formuna kaydedileceği, (4) mülakat formunun, mülakatta hazır bulunanlarca imzalanacağı; Ek mülakat yapılması başlıklı 88. maddesinde, (1) ihtiyaç duyulduğunda başvuru sahibiyle birden çok mülakat yapılabileceği, ilk mülakat için geçerli olan kurallar ek mülakatlar için de geçerli olacağı, (2) yapılmış olan ilk mülakat tarihi ile ek mülakat tarihi arasında süre sınırlaması bulunmadığı belirtilmiştir.

Mülakat raporu başlığını taşıyan 89. maddede ise, (1) mülakatın tamamlanmasının ardından mülakat raporu hazırlanacağı, (2) mülakat görevlisinin kanaat ve değerlendirmelerini mülakat raporunda belirtileceği, (3) ek mülakat yapılması durumunda varsa daha önceki mülakatın raporu güncelleneceği, daha önce yapılan mülakatın raporu hazırlanmamış ise yeni bir mülakat raporu hazırlanacağı yolunda kural getirilmiştir.

Yönetmelikte Gizlilik ilkesi 116. maddesinde düzenlenmiştir: "(1) Başvuru sahibinin ve uluslararası koruma statüsü sahibinin tüm bilgi ve belgelerinde gizlilik esastır. Gizlilik derecesi, yapılacak işlemlerin içeriğine bağlı olarak ilgili mevzuat kapsamında belirlenir.

(2) Bilgi ve belgeler Genel Müdürlük veya il müdürlüğü tarafından özel olarak belirlenmiş arşiv alanlarında muhafaza edilir ve yetkili kılınmış personelce işleme alınır.

(3) Uluslararası koruma başvurusunun değerlendirilme sürecinde başvuru sahibinin veya uluslararası koruma statüsü sahibinin bilgileri, menşe ülkesinin hiçbir kurumuyla paylaşılmaz.

(4) Uluslararası koruma başvuruları reddedilen ve menşe ülkelerine geri dönüş işlemleri başlatılanlar hakkında menşe ülke yetkilileriyle kurulabilecek her türlü iletişimde, başvuru sahibinin kendisini, bakmakla yükümlü olduğu kişileri ve halen menşe ülkede yaşamakta olan aile üyelerini tehlikeye düşürecek hiçbir bilgi ve belge paylaşılmaz.

(5) Bu Yönetmelik çerçevesinde yürütülen iş ve işlemlerde Genel Müdürlükçe uygun görülen kişisel veriler, menşe ülke dışındaki diğer ülkeler, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, üçüncü şahıslarla paylaşılabilir.

(6) Bu Yönetmelik kapsamındaki yabancıların kişisel dosyasında yer alan belgeler, kendisi, yasal temsilcisi veya vekâletnamesini ibraz eden avukatı tarafından incelenebilir, birer örneği alınabilir. Milli güvenlik, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine ilişkin bilgi ve belgeler incelenemez ve verilemez. Hangi bilgi ve belgelerin incelenemez ve verilemez olduğu Genel Müdürlük tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre tayin edilir.

(7) Bu Yönetmeliğin uygulanmasından sorumlu kamu görevlileri ile diğer görevliler, görevleri sırasında edindikleri gizlilik derecesi taşıyan her tür bilgi, belge ve kişisel sırları yetkili kılınanlardan başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamaz.

(8) Çocuklarla ilgili bilgi paylaşımında, çocuğun yüksek yararı ilkesi gözetilir." kuralına yer verilmiştir.

Kişisel dosyaya erişim başlıklı Yönetmeliğin 117. maddesinde ise: "(1) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibinin kişisel dosyasında bulunan belgelerin bir örneği yazılı olarak talep edildiğinde Genel Müdürlük tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre kendisine, yasal temsilcisine ya da vekâletnamesini ibraz eden avukatına tutanakla teslim edilir. Tutanakta, verilen belge örneklerinin sadece idari itiraz veya yargı sürecinde savunma amaçlı olarak kullanılabileceği, üçüncü şahıslara verilmesi veya açıklanması halinde hukuki sorumluluk doğuracağı uyarıları da yer alır." şeklinde kurallaştırılmıştır.

Uluslararası koruma başvurusu yapan her yabancı veya vatansız kişinin başvurusu hakkında uygulanacak genel ilkelerin gösterildiği Yönetmeliğin 65. maddesi, başvuru sahibi hakkındaki bilgi ve belgelerin, gizliliğe riayet edilerek ilgilinin kişisel dosyasında muhafaza edilmek üzere kopyalarının alınması ve asıllarının başvuru sahibine teslim edilmesini öngörmektedir.

Yabancıların kişisel dosyasında yer alan belgelerden, milli güvenlik, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine ilişkin bilgi ve belgelerin incelenmesi ve verilemesini kısıtlamakta ve hangi bilgi ve belgelerin incelenemeyeceği ve verilemeyeceği konusunda davalı idare belirlenecek usul ve esaslara göre tayin edilmesini öngörmektedir.

Şekli ve içeriği davalı idare tarafından belirlenen Mülakat Raporu; uluslararası koruma başvuru sahibiyle, talebine ilişkin etkin ve adil karar verebilmek amacıyla, menşe ülke bilgisi gözetilerek, kayıt sırasındaki iddiaları, bu iddiaların inandırıcılığının tespiti ve ihtiyaç duyulacak diğer konular hakkında araştırma yapılarak gerçekleştirilen faaliyet sonunda mülakat formu düzenlenmektedir. Mülakat formu başvuru sahibine okunmakta, yapacağı düzeltme, açıklama ve sunacağı ek bilgilerin bu forma kaydedileceği ve mülakatta hazır bulunanlarca imzalanmaktadır.

Mülakat Raporunun, uluslararası koruma başvuru yapan hakkında temel bilgiler, iddialarının özetlendiği bölümü maddi unsurlar ve inanırlık analizi, onu da haklı nedene dayalı korku analizi izlemektedir. Sonraki analizler zulûm analizi, dahili kaçış analizi, 1951 Cenevre Sözleşmesi analizi, ikincil koruma analizi, hariçte bırakma analizi şeklinde bölümlenmekte olup, 6458 sayılı Kanun, Uluslararası Sözleşmeler, 6458 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik ve Genelge ile oluşan mevzuat çerçevesinde değerlendirme ve analizleri içeren karar alma sürecini oluşturan bir unsur/aşama şeklinde içeriklendirildiği görülmektedir.

Mülakatın tamamlanmasının ardından hazırlanacak mülakat raporunda, mülakat görevlisinin kanaat ve değerlendirmelerini de belirtmesi gerekmekte olup, bu rapor karar niteliği taşımamakta, uluslararası koruma başvuruları hakkındaki karar davalı Genel Müdürlük veya yetki verilmesi halinde valilik tarafından verilmektedir.

İlgili idarece karar alınmadan önce; başvuru sahibine ilişkin kayıt, mülakat formları ile mülakat raporu, menşe ülke bilgisi ile başvuru sahibiyle ilgili tüm bilgi ve belgeler gözden geçirilmesi, detaylı araştırma ve inceleme yapılması Yönetmeliğin 92. maddesinin gereğidir. Talep sahibi hakkındaki verilerin karar alınması için yeterli bulunmaması halinde, kişiyle ek mülakat yapılması, ek bilgi veya belge, veri talep edilmesi talep hakkında etkin ve adil karar verebilmek amacının bir unsuru olarak ortaya çıkmakta olup, mülakatın tamamlanması üzerine düzenlenen rapor, karar almaya esas veriler arasında sayılmamakta, mülakat görevlisinin kanaat ve değerlendirmelerinin de belirtildiği idarenin iç işleyişine, karar alma sürecinin bir parçası, buna ilişkin bir aşama olarak kendini göstermektedir.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 06/06/2022 tarihli, 2022/1 sayılı Genelgesi ile 6458 sayılı Kanunun Uluslararası Korumaya İlişkin Uygulama Usul ve Esasları belirlenmiştir. Genelge'nin 23. maddesinde Kişisel Dosyaya Erişim düzenlenmiştir. Buna göre; başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibi yabancıların kişisel dosyasında bulunan belgelerin örneklerinin, dilekçe ile talep edilmesi halinde, dosyadaki "GİZLİ", "ÇOK GİZLİ" ya da "HİZMETE ÖZEL" gibi gizlilik dereceli kaydı bulunan evrak dışında kalan ve maddede belirtilen evrakların birer nüshasının başvuru sahibinin kendisine veya yasal temsilcisine ya da vekaletnamesini ibraz eden avukatına tutanakla birlikte verilebilecektir.

Anlan maddede belirtilen evraklar; başvuru sahibinin kendisine veya yasal temsilcisine ya da avukatına yapılan tebliğlere ilişkin tebliğ-tebellüğ belgeleri, başvuru sahibinin kendi el yazısıyla başvurusuna ilişkin beyanı, kayıt ve mülakat formu, psikolog veya sosyal hizmet uzmanı raporu, başvuru sahibinin başvurusuna ilişkin sunduğu bilgi ve belgeler, başvurusu hakkında verilen karar, başvuru sahibi hakkında yabancılara ilişkin verilen genel hükümler çerçevesinde verilen karar olarak gösterilmiştir.

Genelge ile uluslararası koruma başvurularıyla ilgili karar alma sürecinde (Madde 7 ve alt maddeler) karar alma sürecine ilişkin genel ilkeler, uluslararası koruma kapsamında alınacak kararlar, uluslararası koruma karar formu, olumlu karar, olumsuz karar, uluslararası korumanın haricinde tutulma başlıkları altında ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Karar alma sürecinin bir parçası ve kolaylaştırıcısı olan mülakat raporu hakkında bir açıklamaya yer verilmemiştir.

Dosyanın incelenmesinden, İran uyruklu davacının, 20/11/2004 tarihinde Esenboğa Hudut Kapısından yasal yollarla ülkemize giriş yaptığı, yönlendirildiği Denizli Valiliğine yaptığı uluslararası koruma başvurusuna ait mülakatın 14/03/2022 tarihinde gerçekleştirildiği, il göç uzmanı tarafından uluslararası koruma mülakat raporunun düzenlenerek karar makamı olan Valilik Makamına sunulduğu, davacı ve refakatindeki eşi ve oğlunun uluslararası koruma başvurusu genel usuller kapsamında değerlendirilmediği ve anılan Valiliğin 31/05/2022 tarihli, 3484128.11.10 sayılı kararı ile "uluslararası koruma kriterlerini taşımadığı" nedeniyle başvurunun reddedildiği, davacının uluslararası koruma başvurusu sonucunda hazırlanan mülakat raporunun bir örneğinin tarafına verilmesi istemiyle yapılan başvurunun, 2022/1 sayılı Genelge uyarınca mülakat raporunun hizmete özel evrak sınıfına alınması nedeniyle paylaşılamadığı nedeniyle reddedilmesi üzerine, Denizli Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından tesis edilen ... tarihli, ... sayılı işlem ile dayanağı 2022/1 sayılı Genelge'nin 23. maddesinin iptali istemiyle görülen davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Uluslararası koruma başvuru hakkında mülakatın tamamlanmasının ardından hazırlanacak mülakat raporunun; uluslararası koruma kapsamında karar verilmesi aşamasında, karar almaya esas oluşturan bilgi ve belgelerden oluşan veriler arasında yer almayan, mevzuat çerçevesinde değerlendirme ve analizleri içeren, mülakat görevlisinin kanaat ve değerlendirmelerinin de belirtildiği, idarenin karar alma sürecinde iç işleyişine, bu sürecin bir parçası, buna ilişkin bir aşamaya ait olması, kişisel dosyasındaki verileri değerlendiren bir rapor niteliği taşıması, 4982 sayılı Kanun'da da ifadesini bulan bilgi ve belgel özelliğinin bulunmaması karşısında, karar alma sürecinin/hizmetinin niteliğinden kaynaklı olarak "hizmete özel" olarak ayrıldığının bildirilmesi yolundaki dava konusu uygulama işlemi ile dayanağı Genelge ile yapılan düzenleme hukuka aykırı bir yön görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onuncu Dairesince Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

MADDİ OLAY VE HUKUKİ SÜREÇ :

İran uyruklu davacı, 20/11/2004 tarihinde Esenboğa Hudut Kapısından yasal yollarla ülkemize giriş yapmış, yönlendirildiği Denizli Valiliğine yaptığı uluslararası koruma başvurusuna ait mülakat da 14/03/2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir. İl göç uzmanı tarafından uluslararası koruma mülakat raporu düzenlenerek karar makamı olan Valilik Makamına sunulmuş, davacı ve refakatindeki eşi ve oğlunun uluslararası koruma başvurusu anılan Valiliğin 31/05/2022 tarih ve 3484128.11.10 sayılı kararı ile "uluslararası koruma kriterlerini taşımadığı" gerekçesiyle reddedilmiştir.

Bunun üzerine davacı vekili tarafından 23/06/2022 tarihli dilekçe ile davacının evraklarının birer örneğinin tarafına verilmesi istenilmiş, mülakat raporu dışında kalan evraklar davacı vekiline teslim edilmiştir. Davacı vekili tarafından aynı tarihli dilekçe ile mülakat raporunun da kendisine teslim edilmesi istenilmiş, bu başvurusunun Denizli Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünün 30/06/2022 tarihli ve 33021 sayılı işlemi ile "06/06/2022 tarihli genelge uyarınca uluslararası koruma başvuru sahipleriyle gerçekleştirilen değerlendirme ve statü

belirleme mülakatları sonucu hazırlanan mülakat raporu hizmete özel evrak sınıfına alınmış olup paylaşılamamaktadır." gerekçesiyle reddedilmesi üzerine, Denizli Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından tesis edilen ... tarih ve ... sayılı işlem ile söz konusu işlemin dayanağı olduğundan bahisle İçişleri Bakanlığının 06/06/2022 tarihli ve 2022/1 sayılı 6458 Sayılı Kanunun Uluslararası Korumaya İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Genelgesi'nin "Kişisel Dosyaya Erişim" başlıklı 23. maddesinin, başvuru sahibinin kendisine veya yasal temsilcisine verilebilecek evrakın arasında mülakat raporunun sayılmaması suretiyle eksik düzenlenmesine ilişkin kısmı ile "hizmete özel gizlilik dereceli evrak dışında kalan" ibaresinin iptali istemiyle görülen davanın açıldığı anlaşılmıştır.

İNCELEME VE GEREKÇE:

ESAS YÖNÜNDEN:

İlgili Mevzuat:

11/04/2013 tarih ve 28615 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun;

"Başvuru" başlıklı 65. maddesinde,

"(1) Uluslararası koruma başvuruları valiliklere bizzat yapılır.

(2) Başvuruların ülke içinde veya sınır kapılarında kolluk birimlerine yapılması hâlinde, bu başvurular derhâl valiliğe bildirilir. Başvuruyla ilgili işlemler valilikçe yürütülür.

(3) Her yabancı veya vatansız kişi kendi adına başvuru yapabilir. Başvuru sahibi, başvuruları aynı gerekçeye dayanan ve kendisiyle birlikte gelen aile üyeleri adına başvuru yapabilir. Bu durumda, ergin aile üyelerinin, kendi adlarına başvuruda bulunulmasına yönelik muvafakati alınır.

(4) Makul bir süre içinde valiliklere kendiliğinden uluslararası koruma başvurusunda bulunanlar hakkında; yasa dışı girişlerinin veya kalışlarının geçerli nedenlerini açıklamak kaydıyla, Türkiye'ye yasal giriş şartlarını ihlal etmek veya Türkiye'de yasal şekilde bulunmamaktan dolayı cezai işlem yapılmaz.

(5) Hürriyeti kısıtlanan kişilerin uluslararası koruma başvuruları, valiliğe derhâl bildirilir. Başvuruların alınması ve değerlendirilmesi, diğer adli ve idari işlemlerin ya da tedbir ve yaptırımların uygulanmasını engellemez." hükmü;

"Mülakat" başlıklı 75. maddesinde,

"(1) Etkin ve adil karar verebilmek amacıyla, başvuru sahibiyle kayıt tarihinden itibaren otuz gün içinde bireysel mülakat yapılır. Mülakatın mahremiyeti dikkate alınarak, kişiye kendisini en iyi şekilde ifade etme imkânı tanınır. Ancak, aile üyelerinin de bulunmasının gerekli görüldüğü durumlarda, kişinin muvafakati alınarak mülakat aile üyeleriyle birlikte yapılabilir. Başvuru sahibinin talebi üzerine, avukatı gözlemci olarak mülakata katılabilir.

(2) Başvuru sahibi, yetkililerle iş birliği yapmak ve uluslararası koruma başvurusunu destekleyecek tüm bilgi ve belgeleri sunmakla yükümlüdür.

(3) Özel ihtiyaç sahipleriyle yapılacak mülakatlarda, bu kişilerin özel durumları göz önünde bulundurulur. Çocuğun mülakatında psikolog, çocuk gelişimci veya sosyal çalışmacı ya da ebeveyni veya yasal temsilcisi hazır bulunabilir.

(4) Mülakatın gerçekleştirilememesi hâlinde, yeni mülakat tarihi belirlenir ve ilgili kişiye tebliğ edilir. Mülakat tarihleri arasında en az on gün bulunur.

(5) Gerekli görüldüğünde başvuru sahibiyle ek mülakatlar yapılabilir.

(6) Mülakatlar sesli veya görsel olarak kayıt altına alınabilir. Bu durumda mülakat yapılan kişi bilgilendirilir. Her mülakatın sonunda tutanak düzenlenir, bir örneği mülakat yapılan kişiye verilir." hükmü;

"Karar" başlıklı 78. maddesinde,

"(1) Uluslararası koruma başvuruları, kayıt tarihinden itibaren en geç altı ay içinde Genel Müdürlükçe sonuçlandırılır. Kararın bu süre içerisinde verilememesi hâlinde başvuru sahibi bilgilendirilir. Genel Müdürlük bu yetkilerini valiliklere devredebilir.

(2) Kararlar bireysel olarak verilir. 64 üncü maddenin altıncı fıkrası saklı kalmak kaydıyla, aile adına yapılan başvuru bütün olarak değerlendirilir ve verilen karar tüm aile üyelerini kapsar.

(3) Başvuru hakkında karar verilirken menşe veya önceki ikamet ülkesinin mevcut genel şartları ve başvuru sahibinin kişisel şartları göz önünde bulundurulur.

(4) Başvuru sahibine, zulüm veya ciddi zarar görme tehdidine karşı vatandaşı olduğu ülke veya önceki ikamet ülkesinin belirli bir bölgesinde koruma sağlanabiliyorsa ve başvuru sahibi, ülkenin o bölgesine güvenli bir şekilde seyahat edebilecek ve yerleşebilecek durumdaysa, başvuru sahibinin uluslararası korumaya muhtaç olmadığına karar verilebilir.

(5) Dördüncü fıkradaki durumların ortaya çıkması, başvurunun tam bir incelemeye tabi tutulmasını engellemez.

(6) Karar, ilgiliye veya yasal temsilcisine ya da avukatına tebliğ edilir. Olumsuz kararın tebliğinde, kararın maddi gerekçeleri ve hukuki dayanakları da belirtilir. İlgili kişi bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında kendisi veya yasal temsilcisi bilgilendirilir." hükmü;

"Gizlilik ilkesi ve kişisel dosyaya erişim" başlıklı 94. maddesinde,

"(1) Başvuru sahibinin ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişinin tüm bilgi ve belgelerinde gizlilik esastır.

(2) Ancak, başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibi kişi ile yasal temsilcisi veya avukatı, başvuru sahibi ve uluslararası koruma statüsü sahibinin kişisel dosyasında yer alan belgeleri inceleyebilir, birer örneğini alabilir. Millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine ilişkin belgeler incelenemez ve verilemez." hükmü;

"Yönetmelik" başlıklı 121. maddesinde,

"(1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." hükmü yer almıştır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 121. maddesine dayanılarak çıkarılan ve 17/03/2016 tarih ve 29656 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin;

"Uluslararası Koruma" başlıklı Üçüncü Kısmının "Uluslararası Koruma Başvurusu" alt başlıklı Birinci Bölümünün "Genel ilkeler" başlıklı 65. maddesinde,

"(1) Her yabancı veya vatansız kişi kendi adına uluslararası koruma başvurusu yapabilir. Uluslararası koruma başvuruları, 68 inci madde saklı kalmak kaydıyla şahsın yasal temsilcisi veya avukatı aracılığıyla yapılamaz.

(2) Uluslararası koruma başvuruları, valiliklere bizzat yapılır. Ancak refakatsiz çocuklar ile diğer başvuru sahiplerinin başvurularını bizzat yapamadığı durumlarda, başvuruları ilgili birimler tarafından bulundukları yerlerde de alınabilir.

(3) Başvuru sırasında, başvuru sahibinden kendisini ifade edebileceği bir dilde uluslararası koruma başvurusuna ilişkin beyanı alınır. Bu beyan, ülkeye geliş nedenleri ve özel ihtiyaç durumu gibi hususları da içerir. Beyanının Türkçe tercümesinin yabancı tarafından sunulamadığı durumlarda idare, sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği dâhil kamu kurum ve kuruluşları ile uluslararası kuruluşların imkânlarından da yararlanabilir.

...

(5) Makul sürede başvuru yapılıp yapılmadığı ile yasa dışı giriş veya kalışla ilgili beyan edilen nedenler, her başvuru sahibi için bulunduğu koşullar ve Türkiye'ye geliş nedenleri dikkate alınarak ayrı ayrı değerlendirilir.

(6) Başvuru sahibi hakkındaki bilgi ve belgelerin, gizliliğe riayet edilerek ilgilinin kişisel dosyasında muhafaza edilmek üzere kopyaları alınır ve asılları başvuru sahibine teslim edilir.

...

(8) Uluslararası koruma başvuru ve statü sahipleri hakkında karar verilirken kişinin uluslararası korumaya ilişkin beyan ettiği hususların yanı sıra, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve diğer kaynaklardan edinilen bilgiler de dikkate alınır.

...

(10) Uluslararası koruma kapsamında işlem görenlerin başvuru öncesi ve sonrasında haklarında yapılan adli ve idari işlemlere ilişkin tüm bilgi ve belgeler ilgili kurumlardan talep edilir." düzenlemesi;

"Başvurunun alınması ve mülakatın bildirimine ilişkin ortak hususlar" başlıklı 66. maddesinde,

"(1) Başvuru sırasında, uluslararası koruma başvurusuna ilişkin bilgiler il müdürlüğü tarafından alınır.

(2) Başvuruda Türkiye'deki hak ve yükümlülükler ile belirlenebiliyorsa mülakat zamanı ve yeri tebliğ edilir. Belirlenememesi halinde mülakat zamanı ve yeri başvuru sahibine daha sonra da bildirilebilir.

(3) Uydu iller dışında yapılan başvurularda, Genel Müdürlük veya yetki verilmesi halinde il müdürlüğü tarafından verilecek karara kadar, başvuru sahibinin ikametinin uygun görüleceği il konusunda ilgilinin müracaat ilinde belirli bir adreste bulunmasına izin verilir." düzenlemesi;

"Mülakat" alt başlıklı İkinci Bölümünün "Genel ilkeler" başlıklı 81. maddesinde,

"(1) Mülakat, kayıt tarihinden itibaren otuz gün içinde, başvurusu hızlandırılmış olarak değerlendirilen başvuru sahibiyle mülakat ise, başvuru tarihinden itibaren en geç üç gün içinde yapılır.

(2) Mülakat, mülakat teknikleri, mülteci hukuku, insan hakları hukuku ve menşe ülke bilgisi gibi alanlarda eğitim almış personel tarafından gerçekleştirilir.

...

(5) Mülakat işlemlerinde kullanılacak mülakat formu ile mülakat raporunun şekli ve içeriği Genel Müdürlük tarafından belirlenir." düzenlemesi;

"Mülakata hazırlık" başlıklı 83. maddesinde,

"(1) Mülakat görevlisi, başvuru sahibinin kayıt sırasındaki beyanlarının doğruluğunun tespit edilmesi amacıyla, mülakat öncesinde başvurudaki iddiaları, menşe ülke bilgisi ile ihtiyaç

duyulacak diğer konulardaki hususları araştırır ve yeterli bilgiyi toplar.

(2) Görevli, mülakat formunda yer alan soruların dışına çıkarak iddiaların açıklığa kavuşturulmasını sağlayacak ek sorular hazırlayabilir.

(3) Mülakat öncesinde görevli, mülakatta yer alacak tercüman ve diğer görevlileri mülakatın kapsamı ve uyulması gereken kurallar hakkında bilgilendirir." düzenlemesi;

"Mülakat" başlıklı 86. maddesinde,

"(1) Uluslararası koruma başvuru sahibiyle, talebine ilişkin etkin ve adil karar verebilmek amacıyla, menşe ülke bilgisi gözetilerek, kayıt sırasındaki iddiaları, bu iddiaların inandırıcılığının tespiti ve ihtiyaç duyulacak diğer konular hakkında araştırma yapılarak mülakat gerçekleştirilir.

(2) Mülakat sırasında başvuru sahibi ile mülakat görevlisi veya tercümanın herhangi bir sebeple iletişim kuramaması halinde, bu durum tutanakla tespit edilerek mülakat başka bir tarihte gerçekleştirilmek üzere ertelenir. Yapılması planlanan mülakat öncesinde, ilk mülakatta iletişim kurulamamasına neden olan hususların giderilmesi için gerekli tedbirler alınır.

(3) Mülakat sonunda mülakat formu başvuru sahibine okunur ve yapacağı düzeltme, açıklama ve sunacağı ek bilgiler mülakat formuna kaydedilir.

(4) Mülakat formu, mülakatta hazır bulunanlarca imzalanır." düzenlemesi;

"Mülakat raporu" başlıklı 89. maddesinde,

"(1) Mülakatın tamamlanmasının ardından mülakat raporu hazırlanır.

(2) Mülakat görevlisi, kanaat ve değerlendirmelerini mülakat raporunda belirtir.

(3) Ek mülakat yapılması durumunda varsa daha önceki mülakatın raporu güncellenir. Daha önce yapılan mülakatın raporu hazırlanmamış ise yeni bir mülakat raporu hazırlanır." düzenlemesi;

"Uluslararası Korumayla İlgili Kararlar ve İdari Gözetim" alt başlıklı Üçüncü Bölümünün "Genel ilkeler" başlıklı 92. maddesinde,

"(1) Uluslararası koruma başvuruları hakkında, başvurunun kayıt altına alındığı tarihten itibaren en geç altı ay içinde Genel Müdürlük veya yetki verilmesi halinde valilik tarafından karar verilir. Kararın bu süre içinde verilememesi hâlinde başvuru sahibi bilgilendirilir.

(2) Karar alınmadan önce başvuru sahibine ilişkin kayıt ve mülakat formları ile mülakat raporu, menşe ülke bilgisi ve başvuru sahibiyle ilgili tüm bilgi ve belgeler gözden geçirilerek detaylı araştırma ve inceleme yapılır. İhtiyaç halinde, kişiyle ek mülakat yapılarak ek bilgi veya belge talep edilebilir.

...

(4) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişilerden kamu düzeni ve kamu güvenliği için tehlike oluşturanlar hakkında da sınır dışı etme kararı alınabilir.

(5) Uluslararası koruma kapsamında alınan kararlar, itiraz usulleri ve süreleri de belirtilmek üzere yabancıya veya yasal temsilcisi ya da avukatına tebliğ edilir." düzenlemesi;

"Uluslararası Korumayla İlgili Diğer Hükümler" alt başlıklı Yedinci Bölümünün "Gizlilik ilkesi" başlıkllı 116. maddesinde,

"(1) Başvuru sahibinin ve uluslararası koruma statüsü sahibinin tüm bilgi ve belgelerinde gizlilik esastır. Gizlilik derecesi, yapılacak işlemlerin içeriğine bağlı olarak ilgili mevzuat kapsamında belirlenir.

(2) Bilgi ve belgeler Genel Müdürlük veya il müdürlüğü tarafından özel olarak belirlenmiş arşiv alanlarında muhafaza edilir ve yetkili kılınmış personelce işleme alınır.

(3) Uluslararası koruma başvurusunun değerlendirilme sürecinde başvuru sahibinin veya uluslararası koruma statüsü sahibinin bilgileri, menşe ülkesinin hiçbir kurumuyla paylaşılmaz.

(4) Uluslararası koruma başvuruları reddedilen ve menşe ülkelerine geri dönüş işlemleri başlatılanlar hakkında menşe ülke yetkilileriyle kurulabilecek her türlü iletişimde, başvuru sahibinin kendisini, bakmakla yükümlü olduğu kişileri ve halen menşe ülkede yaşamakta olan aile üyelerini tehlikeye düşürecek hiçbir bilgi ve belge paylaşılmaz.

(5) Bu Yönetmelik çerçevesinde yürütülen iş ve işlemlerde Genel Müdürlükçe uygun görülen kişisel veriler, menşe ülke dışındaki diğer ülkeler, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, üçüncü şahıslarla paylaşılabilir.

(6) Bu Yönetmelik kapsamındaki yabancıların kişisel dosyasında yer alan belgeler, kendisi, yasal temsilcisi veya vekâletnamesini ibraz eden avukatı tarafından incelenebilir, birer örneği alınabilir. Milli güvenlik, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine ilişkin bilgi ve belgeler incelenemez ve verilemez. Hangi bilgi ve belgelerin incelenemez ve verilemez olduğu Genel Müdürlük tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre tayin edilir.

(7) Bu Yönetmeliğin uygulanmasından sorumlu kamu görevlileri ile diğer görevliler, görevleri sırasında edindikleri gizlilik derecesi taşıyan her tür bilgi, belge ve kişisel sırları yetkili kılınanlardan başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamaz.

(8) Çocuklarla ilgili bilgi paylaşımında, çocuğun yüksek yararı ilkesi gözetilir." düzenlemesi;

"Kişisel dosyaya erişim" başlıklı 117. maddesinde,

"(1) Başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibinin kişisel dosyasında bulunan belgelerin bir örneği yazılı olarak talep edildiğinde Genel Müdürlük tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre kendisine, yasal temsilcisine ya da vekâletnamesini ibraz eden avukatına tutanakla teslim edilir. Tutanakta, verilen belge örneklerinin sadece idari itiraz veya yargı sürecinde savunma amaçlı olarak kullanılabileceği, üçüncü şahıslara verilmesi veya açıklanması halinde hukuki sorumluluk doğuracağı uyarıları da yer alır." düzenlemesi yer almıştır.

24/10/2003 tarih ve 25269 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun;

"Bilgi edinme hakkı" başlıklı 4. maddesinde,

"Herkes bilgi edinme hakkına sahiptir.

Türkiye'de ikamet eden yabancılar ile Türkiye'de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler, isteyecekleri bilgi kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olmak kaydıyla ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan hak ve yükümlülükleri saklıdır." hükmüne;

"Bilgi verme yükümlülüğü" başlıklı 5. maddesinde,

"Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru

sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler.

Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz." hükmüne;

"Gizli bilgileri ayırarak bilgi veya belge verme" başlıklı 9. maddesinde,

"İstenen bilgi veya belgelerde, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler ile açıklanabilir nitelikte olanlar birlikte bulunuyor ve bunlar birbirlerinden ayrılabiliyorsa, söz konusu bilgi veya belge, gizlilik dereceli veya açıklanması yasaklanan bilgiler çıkarıldıktan sonra başvuranın bilgisine sunulur. Ayırma gerekçesi başvurana yazılı olarak bildirilir." hükmüne;

"Kurum içi görüş, bilgi notu ve tavsiyeler" başlıklı 26. maddesinde,

"Kurum ve kuruluşların faaliyetlerini yürütmek üzere, elde ettikleri görüş, bilgi notu, teklif ve tavsiye niteliğindeki bilgi veya belgeler, kurum ve kuruluş tarafından aksi kararlaştırılmadıkça bilgi edinme hakkı kapsamındadır."

Bilimsel, kültürel, istatistik, teknik, tıbbî, malî, hukukî ve benzeri uzmanlık alanlarında yasal olarak görüş verme yükümlülüğü bulunan kişi, birim ya da kurumların görüşleri, kurum ve kuruluşların alacakları kararlara esas teşkil etmesi kaydıyla bilgi edinme istemlerine açıktır." hükmüne yer verilmiştir.

26/04/2022 tarih ve 31821 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, 7315 sayılı Güvenlik Soruşturması ve Arşiv Araştırması Kanunu'nun 12. maddesi ile 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 6. ve 7. maddelerine dayanılarak hazırlanan, Gizlilik Dereceli Belgelerde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin;

"Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinde,

"(1) Bu Yönetmeliğin amacı, muhteviyatına veya güncelliğine göre gizlilik dereceli belgeler için uygulanacak usul ve esasları belirlemek ve gizlilik dereceli belgelerde uygulama birliğini sağlamaktır.

(2) Bu Yönetmelik kamu kurum ve kuruluşlarını kapsar." düzenlenmesi;

"Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3. maddesinde,

"(1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında;

...

c) Belge: Herhangi bir bireysel işlemin, kurumsal fonksiyonun veya kurumsal işlemin yerine getirilmesi için alınmış ya da idare tarafından hazırlanmış; içerik, ilişki ve formatı ile ait olduğu fonksiyon veya işlem için delil teşkil ederek aidiyet zincirini muhafaza eden, güvenli elektronik imza ya da el yazısıyla imzalanmış ve kayıt altına alınmış her türlü bilgiyi,

d) Bilmesi gereken prensibi: Bir belgeyi sadece görev ve sorumlulukları gereği öğrenmekle, incelemekle, gereğini yerine getirmekle ve korumakla sorumlu bulunanların yetkileri düzeyinde bilgi sahibi olması ve nüfuz etmesini,

...

o) İdare: Kamu kurum ve kuruluşlarını,

ifade eder." düzenlemesi;

"Gizlilik derecelerinin tanımları" başlıklı 4. maddesinde,

" (1) Çok Gizli, Gizli ve Hizmete Özel olmak üzere üç adet millî gizlilik derecesi bulunur:

a) Çok Gizli: Açıklanması veya yetkisiz kişilerce öğrenilmesi hâlinde Devletin dış ilişkilerine, millî savunmasına, millî güvenliğine ve müttefiklerle olan faaliyetlerine önemli derecede zarar verebilecek belgeler için kullanılır.

b) Gizli: İzinsiz açıklanması veya yetkisiz kişilerce öğrenilmesi hâlinde Devletin menfaatlerine, güvenlik, istihbarat ve teknoloji faaliyetlerine zarar verebilecek belgeler için kullanılır.

c) Hizmete Özel: İzinsiz açıklanması veya yetkisiz kişilerce öğrenilmesi hâlinde herhangi bir idari faaliyete, gerçek veya tüzel kişiye, idari soruşturmaya, adli soruşturmaya ve kovuşturmaya zarar verebilecek belgeler için kullanılır." düzenlemesi;

"Gizlilik derecelerinin kullanımı" başlıklı 5. maddesinde,

"(1) Bir belgeye Çok Gizli gizlilik derecesini vermeye idarenin üst yöneticisi yetkilidir. Ancak bu gizlilik derecesinin kullanılmasında üst yöneticinin oluruyla diğer kademelerdeki yöneticilere yetki devri yapılabilir. Çok Gizli gizlilik derecesinin kullanılacağı belgeler:

...

(2) Bir belgeye Gizli gizlilik derecesini vermeye birim yöneticisi yetkilidir. Ancak bu gizlilik derecesinin kullanılmasında birim yöneticisinin oluruyla alt birim yöneticilerine yetki devri yapılabilir. Gizli gizlilik derecesinin kullanıldığı belgeler:

...

(3) Bir belgeye Hizmete Özel gizlilik derecesini vermeye birim veya alt birim yöneticisi yetkilidir. Hizmete Özel derecesinin kullanıldığı belgeler:

a) Yetkisiz kişilerce öğrenildiği takdirde idarece yürütülen faaliyeti engelleyici veya faaliyete zarar verici ya da eşitlik ilkesine aykırı olacak şekilde gerçek veya tüzel kişiye çıkar sağlayıcı sonuçlara sebebiyet verecek hassas bilgi içeren belgeler.

b) Yetkisiz kişilerce öğrenildiği takdirde herhangi bir gerçek veya tüzel kişiye ticari, maddi veya manevi olarak zarar verici sonuçlara yol açabilecek belgeler.

c) İlgili mevzuat kapsamında korunması gereken bilgileri içeren belgeler.

ç) Yetkisiz kişilerce öğrenildiği takdirde ilgili personele zarar verebilecek özlük ve disiplin işlemlerine ilişkin bilgi içeren belgeler.

d) Yetkisiz kişilerce öğrenildiği takdirde idari soruşturmaya, adli soruşturmaya ve kovuşturmaya zarar verebilecek nitelikteki belgeler.

e) Gizlilik derecesi olmayan fakat başka belgelerle bir araya getirildiğinde Hizmete Özel olarak derecelendirmeyi gerektiren belgeler.

(4) Muhtelif gizlilik derecelerine sahip eki veya ilgisi olan belgeye, en yüksek gizlilik derecesini taşıyan ekin veya ilginin gizlilik derecesi verilir." düzenlemesi yer almıştır.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığının dava konusu 06/06/2022 tarihli ve 2022/1 sayılı 6458 sayılı Kanunun Uluslararası Korumaya İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Genelgesi'nin;

"Mülakat" başlıklı İkinci Bölümünün "Mülakata Hazırlık" başlıklı 4.3. maddesinde,

"Mülakat personeli,

a) Başvuru sahibinin kayıt sırasında beyan ettiği gerekçelerin ortaya çıkarılması amacıyla, mülakat öncesinde menşe ülke bilgisi ile başvuruya ilişkin kişisel veya genel koşullar ve ihtiyaç duyulan diğer alanlarda bilgi toplayacaktır.

b) Kayıt esnasında edindiği bilgileri, başvuru sahibinin ifade ettiği gerekçelerle karşılaştıracak ve ihtiyaç duyulan hususları mülakatta açıklığa kavuşturmaya çalışacaktır.

c) Edindiği bilgilerin yeterli olmadığına kanaat getirirse, başvuru gerekçelerinin ve bu

gerekçelerin inandırıcılığının tespiti amacıyla, mülakat formunda yer alan soruları temel alarak açıkta kalan noktaları tespit edip mülakat sırasında başvuru sahibine yöneltebileceği muhtemel ilave sorular hazırlayabilecektir.

ç) Mülakat, EK-4'teki Mülakat Değerlendirme Formunda yer alan hususlar çerçevesinde Ek-8'deki Uluslararası Koruma Statü Belirleme Mülakat Formu kullanılarak yapılacaktır.

..." düzenlemesi;

"Mülakat Yapılması" başlıklı 4.5. maddesinde,

"...

Mülakat sonunda, başvuru sahibine mülakat formunun kendisine okunmasını isteyip istemediği sorulacak, mülakat formuna eklenmek üzere düzeltme veya açıklama yapıp ek bilgi sunabileceği bilgisi verilecektir. Talep edilmesi halinde mülakat formu başvuru sahibine okunacak ve yapacağı düzeltme, açıklama ve sunacağı ek bilgiler mülakat formuna işlenecektir. Mülakat formu, mülakatta hazır bulunanlarca imzalanacak ve talep edilmesi halinde bir örneği başvuru sahibine, yasal temsilcisine veya avukatına verilebilecektir." düzenlemesi;

"Uluslararası Koruma Başvurularıyla İlgili Karar Süreci başlıklı" başlıklı 7. bölümünün "Genel İlkeler" başlıklı 7.1. maddesinde,

"...

Karar alınmadan önce kayıt ve mülakat formları, karar raporu, güncel ve vakaya ilişkin menşe ülke bilgisi ile başvuru sahibiyle ilgili tüm bilgi ve belgeler gözden geçirilecektir. İhtiyaç duyulması halinde, ilgili kişiyle ek mülakat yapılması istenebilecek ya da hakkında ek bilgi veya belge talep edilebilecektir.

Uluslararası koruma kapsamında yapılan işlemler sırasında ihtiyaç duyulması halinde, başvuru sahiplerinden kamu düzeni veya kamu güvenliği açısından tehdit oluşturanların belirlenmesinde ilgili güvenlik birimlerinden; kamu sağlığı yönünden tehdit oluşturanların belirlenmesinde Sağlık Bakanlığının ilgili birimlerinden, diğer konularda ise ilgili diğer kurum ve kuruluşlardan görüş alınabilecektir.

...

Karar, EK-5'deki Karar Değerlendirme Formundaki hususlar ve EK-6'daki Uluslararası

Koruma Statü Belirleme Gerekçeli Karar ve Karar Yazım Aşamaları çerçevesinde EK-9'daki Uluslararası Koruma Statü Belirleme Karar Formu'na uygun olarak yazılacaktır." düzenlemesi;

"Uluslararası Koruma Karar Formu" başlıklı 7.3. maddesinde,

"Mülakat sonrasında GöçNet üzerinde yer alan karar formu doldurulacaktır. Karar formunun GöçNet üzerinden doldurulamaması halinde EK-5'te yer alan Karar Değerlendirme Formu'ndaki hususlara dikkat edilerek Ek-9'daki Uluslararası Koruma Statü Belirleme Karar Formu kullanılacaktır. Bu durumda karar formu en kısa sürede GöçNet'e yüklenecektir.

Karar formlarına “Hizmete Özel” kaşesi vurulacak ve yabancının dosyasında muhafaza edilecektir. Karar formlarının üçüncü kişilerle paylaşılmasında bu husus dikkate alınacaktır.

Mülakatın tamamlanmasının ardından ilgili kişi hakkında doğru ve tutarlı bir karar verilebilmesi amacıyla karar formu, tüm bilgileri içerecek şekilde ve gerekçeli olarak hazırlanacaktır.

Mülakat personeli, ilgili kişi hakkındaki kanaat ve değerlendirmelerini karar formunda mutlak surette belirtecektir." düzenlemesi;

"Kişisel Dosyaya Erişim" başlıklı 23. maddesinde,

"Kanunun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre, başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi yabancıların kişisel dosyasında bulunan belgelerin örnekleri, dilekçe ile talep edilmesi halinde, dosyadaki "GİZLİ". "ÇOK GİZLİ" ya da "HİZMETE ÖZEL" gibi gizlilik dereceli kaydı bulunan evrak dışında kalan ve aşağıda belirtilen evrakların birer nüshası, başvuru sahibinin kendisine veya yasal temsilcisine ya da vekâletnamesini ibraz eden avukatına tutanakla birlikte verilebilecektir.

a) Başvuru sahibinin kendisine veya yasal temsilcisine ya da avukatına yapılan tebliğlere ilişkin tebliğ-tebellüğ belgeleri,

b) Başvuru sahibinin kendi el yazısıyla başvurusuna ilişkin beyanı,

c) Kayıt ve mülakat formu,

ç) Psikolog veya sosyal hizmet uzmanı raporu,

d) Başvuru sahibinin başvurusuna ilişkin sunduğu bilgi ve belgeler,

e) Başvurusu hakkında verilen karar,

f) Başvuru Sahibi hakkında yabancılara ilişkin genel hükümler çerçevesinde verilen karar." düzenlemesi yapılmıştır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

1).Dava Konusu Genelgenin İncelenmesi:

Anayasa'nın 124. maddesinde, Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabileceği hükmüne yer verilmiştir.

Buna göre, idari teşkilat yapısı içinde yer alan Bakanlıklar ile diğer kamu kurum ve kuruluşları, görev alanlarına ilişkin olarak yönetmelik, yönerge, tebliğ, genelge ve talimat gibi çeşitli adlar altında düzenleme yapabilmektedirler.

"Normlar hiyerarşisi" kuramına göre, hukuk düzeni, farklı kademede yer alan Anayasa, kanun, yönetmelik ve diğer düzenleyici işlemlerden oluşan birçok normu içermekte ve her norm geçerliliğini bir üst basamakta yer alan normdan almaktadır. Bu itibarla; kanundan sonra gelen yönetmelik, genelge, tebliğ, talimat gibi düzenlemelerin ancak kanunda verilmiş olan hakkın kullanılmasının açıklanması ile ilgili olacağı, bu metinlerde kanun ile verilmiş olan hakkı genişletici veya daraltıcı mahiyette hükümlere yer verilemeyeceği hukukun genel ilkelerindendir.

Yukarıda da aktarıldığı üzere; 6458 sayılı Kanun uyarınca yapılan uluslararası koruma başvurusu neticesinde valilik tarafından mülakat yapılacağı, mülakattan sonra Genel Müdürlük ya da Genel Müdürlüğün bu yetkisini devretmesi halinde valiliklerce verilecek kararın ilgiliye tebliğ edileceği, olumsuz karar verilmesi halinde kararın maddi gerekçeleri ile hukuki dayanaklarının da kararda belirtileceği düzenlenmiş; ayrıca ilgilinin tüm bilgi ve belgelerinde gizliliğin esas olduğu, ancak ilgili kişi veya yasal temsilcisi ya da avukatının, ilgilinin kişisel dosyasında yer alan belgeleri inceleyerek birer örneğini alabileceği hüküm

altına alınmış, fakat milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine ilişkin belgelerin incelenemeyeceği ve verilemeyeceği açıkça belirtilerek, Kanun'un uygulanmasına ilişkin usul ve esasların çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceği ifade edilmiştir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Kanun'da uluslararası koruma başvurusu ve devamındaki süreç genel hatlarıyla düzenlenmiş, mülakat raporuna yönelik bir düzenlemeye yer verilmemiş, kural olarak ilgilinin kişisel dosyasında yer alan belgeleri inceleyerek birer örneğinin verilmesinin düzenlenmesine karşın, hangi belgelerin milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine yönelik olduğuna ve verilmeyeceğine ilişkin bir hüküm ihdas edilmemiştir. Bu nedenle Kanun'un uygulanmasını teminen Yönetmelik çıkarılmıştır.

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin ilgili hükümleri ele alındığında; uluslararası koruma başvurusu sonucunda yapılacak olan mülakatın usul ve esasları belirlenmiş, mülakat işlemlerinde kullanılacak olan mülakat formu ile mülakat raporunun şekli ve içeriğinin Genel Müdürlük tarafından belirleneceği düzenlenmiştir. Ayrıca mülakatın tamamlanmasının ardından mülakat raporunun düzenleneceği, mülakat raporunda mülakat görevlisinin kanaat ve değerlendirmelerinin yer alacağı da ifade edilmiştir. Bununla birlikte karar almadan önce başvuru sahibine ilişkin kayıt ve mülakat formları ile mülakat raporu, menşe ülke bilgisi ve başvuru sahibiyle ilgili tüm bilgi ve belgelerin gözden geçirilerek detaylı araştırma ve inceleme yapılacağı düzenlenmiştir. Yine ilgili kişilerin dosyasında yer alan belgelerin, kendisi, yasal temsilci ve avukatı tarafından incelenerek bir örneğinin alınabileceği belirtilmiş, milli güvenlik, kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesine ilişkin bilgi ve belgelerin incelenemeyeceği ve verilemeyeceği hükmüne yer verilerek, hangi bilgi ve belgelerin incelenemez ve verilemez olduğunun Genel Müdürlük tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre tayin edileceği ifade edilmiştir. Ayrıca başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibinin kişisel dosyasında bulunan belgelerin bir örneği yazılı olarak talep edildiğinde Genel Müdürlük tarafından belirlenecek usul ve esaslara göre kendisine, yasal temsilcisine ya da vekâletnamesini ibraz eden avukatına tutanakla teslim edileceği düzenlemesi yapılmıştır.

Bu kapsamda, mülakat raporunun ilgilisine verilip verilmeyeceğine yönelik Yönetmelik'te de açık bir düzenlemeye yer verilmemiş olmakla birlikte, hangi bilgi ve belgelerin ilgilisine verilebileceğine yönelik düzenleme yapma yetkisi Genel Müdürlüğe tanınmıştır. Tanınan bu yetkiye istinaden İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı tarafından 6458 sayılı Kanunun Uluslararası Korumaya İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Genelgesi çıkarılmıştır.

Bahse konu Genelge'de mülakat raporu, karar formu olarak ifade edilmiş, karar formlarına “Hizmete Özel” kaşesi vurulacağı belirtilerek karar formunun, tüm bilgileri içerecek şekilde ve gerekçeli olarak hazırlanması ve mülakat personelinin ilgili kişi hakkındaki kanaat ve değerlendirmelerini karar formunda mutlak surette belirtmesi istenilmiştir. Ayrıca Genelge'nin dava konusu 23. maddesinde, başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi yabancıların kişisel dosyasında bulunan belgelerin örnekleri, dilekçe ile talep edilmesi halinde, dosyadaki “GİZLİ”. “ÇOK GİZLİ” ya da “HİZMETE ÖZEL” gibi gizlilik dereceli kaydı bulunan evrak dışında kalan evrakların birer nüshasının verilebileceği belirlenmiş ve verilecek evraklar arasında mülakat raporu/karar formu yer almamıştır.

Öte yandan, Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 26. maddesinde, kurum ve kuruluşların faaliyetlerini yürütmek üzere, elde ettikleri görüş, bilgi notu, teklif ve tavsiye niteliğindeki bilgi veya belgeler, kurum ve kuruluş tarafından aksi kararlaştırılmadıkça bilgi edinme hakkı kapsamında olduğu düzenlenmiştir.

Yukarıda açıklamalar birlikte ele alındığında, 6458 sayılı Kanun'un ve Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin verdiği yetkiye dayanılarak mülakat raporunun (karar formu), "hizmete özel" gizlilik derecesi belirlenmesinde ve bu evrakın ilgili kişilerce talep edilmesi halinde verilecek evraklar arasında yer almamasına yönelik dava konusu Genelge hükmünde yetki ve şekil yönünden hukuka aykırılık olmayıp, mülakat raporunun idari faaliyetin yürütülmesi açısından karar alma sürecinin, hizmetinin niteliğinin bir gereği olarak düzenlenen dava konusu Genelge hükmünde üst hukuk normlarına, kamu yararına, hizmet gereklerine ve hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

2) Dava Konusu Denizli Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünün ... tarih ve ... sayılı İşleminin İncelenmesi:

Uyuşmazlıkta, davacı vekili tarafından mülakat raporunun kendisine teslim edilmesi istenilmiş, bu başvurusu Denizli Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğünün ... tarihli ve ... sayılı işlemi ile "06/06/2022 tarihli genelge uyarınca uluslararası koruma başvuru sahipleriyle gerçekleştirilen değerlendirme ve statü belirleme mülakatları sonucu hazırlanan mülakat raporu hizmete özel evrak sınıfına alınmış olup paylaşılamamaktadır." gerekçesiyle reddedilmiştir.

Yukarıda da açıklandığı üzere mülakat raporu, 06/06/2022 tarihli ve 2022/1 sayılı 6458 Sayılı Kanunun Uluslararası Korumaya İlişkin Uygulama Usul ve Esasları Genelgesi ile "hizmete özel" olarak nitelendirilmiş ve ilgilisince talep edilmesi halinde verilecek belgeler arasında sayılmamıştır. Bu nedenle davaya konu Genelge maddesine uygun olarak tesis edilen dava konusu işlemde hukuka, kamu yararına ve hizmet gereklerine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. DAVANIN REDDİNE,

2. Ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam ... TL yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılmasına, adli yardım istemi kabul edildiğinden davacıdan alınmayan söz konusu miktarın 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin 1. fıkrası uyarınca davacıdan tahsili için kararın kesinleşmesinden sonra ilgili vergi dairesine müzekkere yazılmasına,

3. Karar tarihinde yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen... TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalı idarelere verilmesine,

4. Posta gideri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra davacıya iadesine,

5. Bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 (otuz) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna temyiz yolu açık olmak üzere, 02/02/2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.